

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2023.5/18>**Коломосць Т.О.**

Запорізький національний університет

Колпаков В.К.

Запорізький національний університет

Шарая А.А.

Запорізький національний університет

ПРИНЦИПИ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ: ЧИ ДОЦІЛЬНИМ Є ФОРМУВАННЯ НОРМАТИВНОЇ МОДЕЛІ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРАГНЕНЬ УКРАЇНИ?

Актуальність. Зміна векторів зовнішньої та внутрішньої політики нашої держави, зокрема визначення пріоритетності євроінтеграційних та північноатлантичних напрямків, зумовлюють оновлення, в т.ч. й правових засад організації та функціонування публічної служби. Запозичення європейських правових стандартів, із адаптацією їх до реальних вимог сьогодення в Україні, із урахуванням особливостей вітчизняної нормотворчості та правозастосування, у повній мірі охоплює й відносини публічної служби й зокрема її правових засад, роль яких виконують принципи. З акцентом на потреби формування новітнього наукового базису завдяки проведенню стратегічних тематичних правових досліджень, в т.ч. й щодо європеїзації публічної служби, європеїзації службового права, й використання цього базису для новітньої вітчизняної нормотворчості у сфері публічної служби, обумовлюють як ґрунтовний доктринальний аналіз принципів публічної служби, так і формування сучасної їх нормативної моделі, яка була б релевантною запитами держави на формування «нової публічної служби», а також узгодження із загальними тенденціями розвитку вітчизняної правової науки, нормотворчості та правозастосування щодо поглиблення європейської співпраці та адаптації національного законодавства до європейських аналогів. **Метою роботи** є на підставі наявних джерел проаналізувати стан доктринального дослідження та нормативного врегулювання принципів публічної служби й дослідити реалізацію євроінтеграційних прагнень нашої держави передумови для можливості та доцільності формування нової нормативної моделі принципів публічної служби. **Об'єкт дослідження** суспільні відносини, безпосередньо пов'язані із публічною службою, унормуванням її засад. **Предметом дослідження** є принцип публічної служби в аспекті формування їх нормативної моделі із акцентом на євроінтеграційні прагнення України. **Методологічну базу** формує сукупність як загальнонаукових, так і спеціальних методів наукового пізнання, які й дозволили дослідити зазначене явище у динаміці, комплексно, на різних рівнях узагальнень. Серед таких методів: порівняльно-правовий, моделювання, прогнозування, спеціально-юридичний, логічний, аналізу, синтезу, експертних оцінок. **Результати.** З урахуванням євроінтеграційного вектору розвитку нашої держави, державотворчих та правотворчих процесів, в якості нагальної складової останніх варто вважати потребу суттєвого оновлення засадничих положень публічної служби, роль яких відіграють принципи останньої, із акцентом на впровадження європейських правових стандартів. Принципи відіграють роль «фундаменту» для організації та функціонування всього розмаїтті публічної служби, а отже, потребують не тільки свого проголошення, а й нормативного закріплення як на рівні норми-дефініції (офіційного визначення), так і систематизованого (як складової єдиного кодифікованого акту про публічну службу) нормативного закріплення переліку, зорієнтованого на імплементацію європейських правових стандартів публічної служби й закріплення, поряд із вже «традиційними» принципами публічної служби (верховенство права, законність, патріотизм, професіоналізм тощо), й «нових» (субсидіарність, транспарентність, ефективність, результативність тощо), впровадження яких є вимогою часу й які фактично забезпечують релевантність «фундаменту» публічної служби потребам сьогодення. Задля забезпечення «якості» нормативної моделі принципів публіч-

ної служби доцільним вбачається унормування в єдиному кодифікованому акті про публічну службу не тільки самого переліку таких принципів, а й визначення кожного із них, забезпечивши тим самим ефективність правозастосування.

Ключові слова: публічна служба, принципи публічної служби, види публічної служби, норма-дефініція, законодавство, євроінтеграція, доктрина.

Вступ. Актуальність. Зміна векторів зовнішньої та внутрішньої політики нашої держави, зокрема визначення пріоритетизації євроінтеграційних та північноатлантичних напрямків, зумовлюють оновлення, в т.ч. й правових засад організації та функціонування публічної служби. Запозичення європейських правових стандартів, із адаптацією їх до реальних вимог сьогодення в Україні, із урахуванням особливостей вітчизняної нормотворчості та правозастосування, у повній мірі охоплює й відносини публічної служби й зокрема її правових засад, роль яких виконують принципи. З акцентом на потреби формування новітнього наукового базису завдяки проведенню стратегічних тематичних правових досліджень, в т.ч. й щодо європеїзації публічної служби, європеїзації службового права, й використання цього базису для новітньої вітчизняної нормотворчості у сфері публічної служби, обумовлюють як ґрунтовний доктринальний аналіз принципів публічної служби, так і формування сучасної їх нормативної моделі, яка була б релевантною запитами держави на формування «нової публічної служби», а також узгодження із загальними тенденціями розвитку вітчизняної правової науки, нормотворчості та правозастосування щодо поглиблення європейської співпраці та адаптації національного законодавства до європейських аналогів. **Метою роботи** є на підставі наявних джерел проаналізувати стан доктринального дослідження та нормативного врегулювання принципів публічної служби й дослідити реалізації євроінтеграційних прагнень нашої держави передумови для можливості та доцільності формування нової нормативної моделі принципів публічної служби. **Об'єкт дослідження** суспільні відносини, безпосередньо пов'язані із публічною службою, унормуванням її засад. **Предметом дослідження** є принцип публічної служби в аспекті формування їх нормативної модулі із акцентом на євроінтеграційні прагнення України. **Методологічну базу** формує сукупність як загальнонаукових, так і спеціальних методів наукового пізнання, які й дозволили дослідити зазначене явище у динаміці, комплексно, на різних рівнях узагальнень. Серед таких методів: порівняльно-правовий, моделювання, прогнозування, спеціально-юридичний, логіч-

ний, аналізу, синтезу, експертних оцінок. **Ступінь дослідження проблематики.** Питання принципів публічної служби безпосередньо не досліджувалися, що й зумовлює певну доктринальну прогалину. В наявності роботи, присвячені або публічній службі, із фрагментарним поглядом на її засади (наприклад, роботи Ю. Битяка, О. Петригіна, Н. Матюхіної, С.Ківалова, Л. Біли-Тіунової, Л. Корнути, С. Федчишина тощо), або принципам окремих різновидів публічної служби, без їх об'єднання у рамках публічної служби в цілому (наприклад, роботи М. Германюк, П. Баранчика, С. Серьогіної, О. Миколенко, А. Комзюка, А. Берлача, О. Бурдейної та ін.), або окремим принципам публічної служби (наприклад, роботи К.Чеченко, М. Лученко, В. Гаращука, Р. Мельника та ін.), або принципам службового права (наприклад, роботи Д.Припутня, М. Титаренко, Д. Євтушенко, Т. Аніщенко тощо), або ж порівняльно-правовим питанням дослідження та унормування засад публічної служби (її різновидів) у різних країнах світу (наприклад, роботи В. Тимощука, О. Банчука, Р. Куйбіди, А. Школика тощо). В наявності також роботи із акцентом уваги на зміни засад окремих різновидів публічної служби у зв'язку із впровадженням правового режиму воєнного стану (наприклад, роботи Л. Корнути, В. Деречь), а також питання європеїзації адміністративного, в т.ч. й службового, права (наприклад, роботи О. Радишевської), впливу євроінтеграційних процесів на правотворчі процеси у сфері публічно-службових відносин (наприклад, роботи Ю. Волкової, О. Агапової), щоправда, без детального аналізу такого впливу саме на унормування принципів публічної служби.

Основний зміст. 1. Принципи публічної служби: «базові» доктринальні правові підходи щодо розуміння, розмаїття та їх відповідність нормативним аналогам. Принципи публічної служби розглядаються вітчизняними вченими-адміністративістами, незважаючи на розмаїття авторських формулювань, які перенасичені використанням різних авторських словосполучень, із збереженням єдиного підходу щодо погляду на них як на основоположні засади, «базові» положення, ідеї, «фундамент» публічної служби. Наприклад, автори посібника «Публічна служба»

Ю. Битяк, Н. Матюхіна, С. Федчишин пропонують визначення принципів (шоправда, принципів державної служби, заздалегідь уточнюючи свою позицію, що державна служба – це різновид публічної служби) як « ... від lat. *principium* – основа, найзагальніші, вихідні настанови, основоположні ідеї та положення, що покладені в основу організації та функціонування державної служби» [1, с. 19]. Відзначаючи засадничість, фундаментальність принципів для державної служби, вони цілком слушно зазначають, що саме із принципами « ... пов'язується визначення сутності служби, її призначення, напрямків реалізації завдань і функцій органів влади, їх компетенції, повноважень ...» [1, с. 19]. Саме принципи відображають « ... істотні риси організації та функціонування як служби, так і системи влади в цілому, визначають зміст відносин всередині влади» [1, с. 19]. На основоположності, фундаментальності принципів для публічної служби наполягають і автори Науково-практичного коментаря до Закону України «Про державну службу», зокрема уточнюючи, що « ... вони формують ідеї, цінності, які надають усвідомлення завдань, функцій служби, компетенції, повноважень, які властиві для статусу органів влади» [2, с. 45]. Таке визначення принципів є характерним і для визначення принципів інших видів публічної служби, в т.ч. служби в органах місцевого самоврядування, дипломатичної служби, патронатної служби, дипломатичної служби тощо. Зокрема, С. Федчишин, досліджуючи проблематику дипломатичної служби, цілком логічно детально зупиняється на її принципах, визначаючи їх як « ... основоположні засади її організації та функціонування» [3, с. 118]. К Москальчук, зосереджуючись на проблематиці служби в органах місцевого самоврядування, зазначає, що її принципи – це « ... як основоположні ідеї, які характеризують зміст служби, її сутність і призначення у суспільстві. Вони є синтезуючими засадами, об'єднуючими зв'язками, ідеологічною основою виникнення, становлення і функціонування багатьох соціально-правових явищ у сфері місцевого самоврядування. Основне призначення їх полягає у тому, що вони здійснюють універсальне і узагальнене закріплення основ служби в органах місцевого самоврядування» [4, с. 246-247]. Аналогічне за основним змістом визначення принципів пропонується й стосовно їх засадничого значення для патронатної служби [5, с. 12-13].

Саме погляд на принципи як на «основні засади», «базові положення», які визначають організацію та функціонування всіх різновидів

публічної служби демонструють у своїх роботах всі вчені-адміністративісти, які поглиблено досліджують проблематику публічної служби, права публічної служби (службового права), як то: Ю. Битяк, А. Берлач, Л. Біла-Тіунова, С. Федчишин, В. Гаращук, Т. Коломоєць, О. Корнута, С. Ківалов, Н. Матюхіна, М. Цуркан, Д. Припутень, М. Титаренко, Д. Євтушенко, Т. Аніщенко, Р. Мельник, О. Губанов та ін.

Аналіз наявних джерел свідчить, що в основному увага концентрується або на принципах окремих різновидів публічної служби (наприклад, роботи М. Германюк, П. Баранчика), або на аналізі окремих принципів публічної служби чи її різновидів (наприклад, принципу добросовісності [6], патріотизму [7]), або ж на деяких аспектах трансформації принципів публічної служби в умовах війни (наприклад, роботи Л. Когут, І. Хомишина, О. Бурдейної, В. Деречь), із поєднанням доктринальних тематичних положень та аналізом положень чинних нормативно-правових актів. Зокрема, автори підручника «Адміністративне право» у розділі «Службове право», хоча, на жаль і не формулюють визначення принципів публічної служби, водночас детально зупиняються на їх характеристиці при висвітленні організаційних та функціональних аспектів всіх різновидів публічної служби, виокремлюючи прогаліни правового регулювання та правозастосування [8]. Новаторський погляд на принципи публічної служби в аспекті змін, зумовлених впровадженням в Україні правового режиму воєнного стану, демонструють автори підручника «Загальне адміністративне право» за заг. ред. Р. Мельника, хоча й не формулюють авторського визначення принципів публічної служби і навіть не пропонують «традиційного» їх переліку, зупиняючись саме на трансформаційних процесах та їх результатах для засад публічної служби [9]. Поширеним для сучасних тематичних наукових та навчальних джерел є саме перерахування принципів публічної служби й дублювання нормативних положень щодо розуміння їх змісту. Саме такий підхід, із різним ступенем деталізації положень, демонструють у своїх роботах Т. Коломоєць, Л. Корнута, С. Ківалов, Л. Біла-Тіунова та ін. Аналіз принципів службового права як підгалузі адміністративного права (навіть із авторськими визначеннями) пропонують Т. Аніщенко, Д. Припутень, М. Титаренко, Б. Коваленко та ін. Порівняльно-правовий аспект ролі, значення, моделей закріплення та їх відповідності реаліям часу пропонують В. Тимошук, О. Банчук, Р. Куйбіда, П. Діхтієвський та ін.

Саме такі підходи щодо доктринального дослідження принципів публічної служби, в тому числі, пов'язані й із відсутністю у чинному законодавстві норми-дефініції стосовно принципів публічної служби, як, до речі, й єдиного нормативно-правового акту, безпосередньо присвяченого врегулюванню відносин публічної служби в цілому, хоча пропозиції щодо доцільності систематизації (в тому числі й у формі кодифікації) актів службового законодавства формулюються й обґрунтовуються у вітчизняній правовій науці вже протягом тривалого часу (наприклад, роботи Ш.Гаджиєвої, Д. Припутня, Л. Корнути, Ю. Битяка тощо). Варто також зазначити, що у чинному законодавстві відсутнє не тільки легальне визначення принципів публічної служби в цілому, а й принципів її різновидів, що знову ж таки певним чином впливає й на доктринальний їх аналіз. «Дефектність» основного понятійного апарату не може зумовлювати «якість» службового законодавства в цілому, тим більше, якщо мова йде про принципи які відіграють роль «основноположних», «базових» положень. Так, зокрема, у Законі України «Про державну службу», незважаючи на наявність окремої статті, безпосередньо присвяченої принципам (ст. 4), в якій не тільки перераховуються принципи, а й формулюється їх визначення, саме ж визначення принципів публічної служби відсутнє. Схожу позицію законодавець демонструє й у Законі України «Про службу в органах місцевого самоврядування», в окремій статті (ст. 4) також пропонує перелік таких принципів та їх визначення. Аналогічний підхід можна спостерігати і у Законі України «Про дипломатичну службу», у змісті якого також є окрема стаття, присвячена принципам (ст. 4). Проте, законодавець не тільки не пропонує визначення «принципи дипломатичної служби», а й навіть не пропонує визначення кожного із них (на відміну від вищезгаданого Закону), лише закріплюючи їх перелік й уточнює свою позицію, що він їх вважає «основними принципами», що дає підставу для висновку, що є й інші.

Як бачимо, стійкою тенденцією у вітчизняній нормотворчості, а отже й із подальшим її сприйняттям правовою наукою, є унормування у спеціальних законодавчих актах, безпосередньо присвячених окремим різновидам публічної служби, переліків таких різновидів публічної служби, із зосередженням уваги на кожному із них, в т.ч. й шляхом нормативного закріплення їх визначення. Така «розпорошеність», безперечно, дозволяє зосередитися на специфіці засад регулювання

відносин організації та функціонування кожного окремого різновиду публічної служби, проте не сприяє уніфікації відповідних засад для існування публічної служби в цілому. Окрім того, навіть така сталість вектору законотворчі щодо закріплення засад окремих різновидів публічної служби, на жаль, не позбавлена певних «нюансів». Зокрема, пропонуючи різні переліки принципів для різних видів публічної служби, законодавець, на жаль, не усвідомлює, що залишає поза увагою (а отже й поза фіксацією) деякі принципи, відсутність яких зумовлює занепокоєння й актуалізує дискусію стосовно того, чи взагалі є такі засади в організації та функціонуванні такого виду публічної служби? Якщо ні, то чому. Якщо так, то чому вони не закріплені? Наприклад, в Законі України «Про державну службу» законодавець закріплює десять принципів, а, наприклад, в Законі України «Про службу в органах місцевого самоврядування» – п'ятнадцять, проте справа не у кількісних показниках, а у тому, що законодавець для служби в органах місцевого самоврядування в якості засади виокремлює, наприклад, «принцип відповідальності», а у переліку таких засад державної служби не згадує про нього. Логічним є запитання, чому такий принцип не виокремлюється як засад для державної служби? Невже відповідальність не відіграє засадничу роль у функціонуванні державної служби?

Також можна звернути увагу й на те, що у вищезгаданих законодавчих актах пропонується різні формулювання засад із однаковою назвою. Наприклад, в Законі України «Про державну службу» законодавець закріплює принцип «прозорості» у формулює його визначення як «... відкритість інформації про діяльність державного службовця, крім випадків, визначених Конституцією та законами України» [10], водночас в Законі України «Про службу в органах місцевого самоврядування» також виокремлюється принцип із назвою «прозорість», однак його визначення є дещо відмінним, а саме «... інформування про діяльність посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків, визначених Конституцією та законами України, гарантування вільного доступу до інформації про діяльність посадових осіб місцевого самоврядування в обсягах та порядку, визначених законом» [11]. До того ж у цьому переліку принципів пропонується принцип із назвою «відкритість», із формулювання його як «... залучення громадськості, у тому числі шляхом проведення публічних консультацій, до обговорення питань щодо розроблення,

прийняття та виконання актів органів місцевого самоврядування, реалізації інших повноважень органів місцевого самоврядування» [11]. Логічним є запитання, чи ототожнює законодавець ці дві засади (пропонуючи дві нормативні моделі принципів), чи все ж таки розмежує? Якщо так, чому ж тоді і до цього часу не внесені корективи до переліку принципів державної служби?

Все це є наслідком відсутності єдиного нормативно-правового акту, який би концентрував уніфіковані правові засади організації та функціонування публічної служби в цілому, забезпечував би стабільність, уніфікованість, прогнозованість існування публічної служби у всьому її розмаїтті.

Аналіз як доктринальних тематичних положень, безпосередньо присвячених проблематиці публічної служби у всьому її видовому розмаїтті, так і нормативних аналогів дозволяє умовно виокремити кілька тенденцій дослідження та унормування принципів: а) відсутність легального нормативного визначення «принципи публічної служби» за наявності єдності поглядів вчених-адміністративістів щодо їх розуміння, визнання їх засадничого, основоположного значення для публічної служби в цілому та окремих її різновидів; б) концентрація уваги на принципах окремих різновидів публічної служби, в т.ч. й із формулюванням їх доктринального визначення, переліку (його нормативним закріпленням та формулюванням визначення кожного із його елементів), а у доктрині й класифікаційного їх поділу за різними критеріями; в) концентрація уваги на окремих принципах публічної служби, із «прив'язкою» до певного виду останньої, із намаганням з'ясувати його унікальність та запропонувати авторське визначення. Це дозволяє сформулювати висновок про те, що, незважаючи на певну активність у дослідженні ресурсу публічної служби, принципів публічної служби, все ж такі дослідження варто вважати спеціалізованими, які залишають поза увагою одну із «основних» дефініцій (а, відповідно, як наслідок й норму-дефініцію), що й зумовлює певну «дефектність» наукового базису для вітчизняної нормотворчості у сфері відносин публічної служби, яка також зорієнтована на видове розмаїття публічної служби й унормування їх засад, за відсутності загальної кодифікаційної спрямованості, а отже й відсутності легального визначення «принципи публічної служби».

II. Євроінтеграційний вектор у формуванні нормативної моделі принципів публічної служби. Пріоритезація нормотворчих процесів

в Україні, обумовлена євроінтеграційними векторами державотворення та правотворчості, безпосередньо передбачає й оновлення засад організації та функціонування публічної служби в цілому, а отже й унормування релевантних вимогам часу засадничих нормативних положень публічної служби, якими і є принципи публічної служби. Визначення у розпорядженні Кабінету Міністрів України стратегічних напрямків реформування публічного управління, публічного адміністрування, державного управління, із закріпленням їх Стратегії та Плані відповідних тематичних заходів на 2022-2025 роки, виокремлення пріоритетних векторів реформування публічної служби, із акцентом на запровадження європейських правових стандартів та із прийняттям задля цього низки нормативно-правових актів, у поєднанні із пріоритезацією напрямків фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права, серед яких: «Удосконалення правового регулювання функціонування публічної служби в Україні», «Правове забезпечення розмежування повноважень органів державної влади», «Удосконалення адміністративної діяльності суб'єктів владних повноважень», «Світоглядні та методологічні проблеми праворозуміння, підвищення правової свідомості та правової культури в контексті євроінтеграції та глобалізації», «Удосконалення інституційного механізму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», «Європейська інтеграція як чинник еволюції правової системи України», «Проблеми збереження національної правової ідентичності в умовах процесу глобалізації та регіональної інтеграції», «Проблеми наближення законодавства України до права ЄС відповідно до Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом», «Європейська традиція права як чинник модернізації правової системи України», «Права і свободи людини в умовах поглиблення інтеграційних процесів» [12], з необхідністю обумовлюють підвищену увагу до аналізу та впровадження європейських правових стандартів організації та функціонування публічної служби, зумовлюють потребу здійснення конкретних кроків щодо пошуку оптимальної нормативної моделі існування публічної служби в цілому, й у і частині закріплення її принципів. Підтвердженням цього можуть слугувати реальні кроки держави щодо унормування принципів служби в органах місцевого самоврядування в новому Законі України «Про службу в органах місцевого самоврядування», в якому, хоча немає нормативного визначення «принципи публічної

служби», проте закріплений перелік принципів сформовано вже із урахуванням європейських правових стандартів публічної служби. Зокрема, якщо у попередній редакції Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» було зафіксовано дванадцять принципів (ст.3) і серед них: верховенство права, законність, патріотизм, добросовісність, ефективність, зорієнтованість на громадян, рівний доступ до служби в органах місцевого самоврядування, професіоналізм, політична неупередженість, прозорість, стабільність, відповідальність [13], тоді як вже у новій редакції – їх вже п'ятнадцять і серед них: верховенство права, законність, патріотизм, служіння територіальним громадам, поєднання місцевих і державних інтересів, добросовісність, ефективність, рівний доступ до служби, професіоналізм, політична неупередженість, прозорість, відкритість, стабільність, самостійність управління службою, відповідальність (ст. 4 Закону). Має місце закріплення принципів різновиду публічної служби, із акцентом на забезпечення «балансу» у відносинах держави і особи, Ю держави і громади, публічного і приватного інтересів, децентралізації, субсидіарності (із максимальним впровадженням «горизонтального» і «вертикального» її різновидів). Саме засади розподілу влади в аспекті організації та функціонування публічної служби «знизу-вверх», децентралізації, посилення засад прозорості, публічності, активної часті особи у вирішенні публічних справ і є засадничими для формування «нової» публічної служби в Україні. Чи можна вважати запропоновану в Законі нормативну модель принципів публічної служби досконалою? Такою, що враховує європейські правові стандарти публічної служби щодо її засадничих положень? З огляду на відсутність у Законі самого визначення «принципи публічної служби» – напевне, визнати його досконалим, навряд, чи можливо. А, з урахуванням кореляції переліку принципів, із певним акцентом на урахування саме європейських правових стандартів, частково, так. Чи можна переглянути перелік принципів різних видів публічної служби і забезпечити їх релевантність європейським стандартам? Безперечно, так. Не тільки можна це зробити, а й доцільно. По-перше, має бути проведено кодифікацію актів службового законодавства й прийнято єдиний кодифікований акт про публічну службу, положення якого і мають закріпити «базові», «засадничі» ідеї, якими і є принципи, які будуть «фундаментом» для всіх різновидів публічної служби. По-друге, переглянути перелік

таких принципів й урахувати, що такими принципами мають бути не тільки «традиційні» для вітчизняної нормотворчості та доктрини принципи, серед яких: законність, верховенство права, патріотизм тощо, а й інші засадничі положення, які в цілому і визначають «фундамент» для організації та функціонування всього видового розмаїття публічної служби. Вони мають закріпити вектори пріоритезації функціонування публічної влади в цілому, розширення засад участі особи та громади у вирішенні публічних питань, посилення засад децентралізації, прозорості, результативності, ефективності, транспарентності, субсидіарності тощо. Це має знайти свій прояв у визначенні у вигляді принципів публічної служби – субсидіарності, транспарентності, пропорційності тощо. З огляду на зміну засад публічного служіння, публічного адміністрування, засад організації та функціонування публічної влади в цілому, із максимальною прозорістю, ефективністю, результативністю, розподілом влади «знизу – доверху», максимальним залученням осіб до вищезазначених процесів, відповідно корегування потребує й нормативна модель закріплення засад публічної служби, особливо для тих її різновидів, які передбачають елемент самоврядування. А, з огляду на кодифікацію правових засад публічної служби в цілому, відповідний перелік принципів публічної служби має включати все їх розмаїття, в т.ч. й із акцентом на урахування специфіки кожного із видів публічної служби. Це зумовлює потребу збільшення переліку таких принципів за рахунок доповнення вже існуючої нормативної моделі принципів служби в органах місцевого самоврядування (як основи для формування новітньої нормативної моделі принципів публічної служби в цілому) наступними принципами: результативності, ефективності, субсидіарності, пропорційності, транспарентності для того, щоб охопити увагою всі засади як організації, так і функціонування публічної служби в цілому.

Висновки. З урахуванням євроінтеграційного вектору розвитку нашої держави, державотворчих та правотворчих процесів, в якості нагальної складової останніх варто вважати потребу суттєвого оновлення засадничих положень публічної служби, роль яких відіграють принципи останньої, із акцентом на впровадження європейських правових стандартів. Принципи відіграють роль «фундаменту» для організації та функціонування всього розмаїття публічної служби, а отже, потребують не тільки свого проголошення, а й нормативного закріплення як на

рівні норми-дефініції (офіційного визначення), так і систематизованого (як складової єдиного кодифікованого акту про публічну службу) нормативного закріплення переліку, зорієнтованого на імплементацію європейських правових стандартів публічної служби й закріплення, поряд із вже «традиційними» принципами публічної служби (верховенство права, законність, патріотизм, професіоналізм тощо), й «нових» (субсидіарність, транспарентність, ефективність, резуль-

тативність тощо), впровадження яких є вимогою часу й які фактично забезпечують релевантність «фундаменту» публічної служби потребам сьогодення. Задля забезпечення «якості» нормативної моделі принципів публічної служби доцільним вбачається унормування в єдиному кодифікованому акті про публічну службу не тільки самого переліку таких принципів, а й визначення кожного із них, забезпечивши тим самим ефективність правозастосування.

Список літератури:

1. Публічна служба: посібник для підготовки до іспиту/ Ю.П. Битяк, Н.П. Матюхіна, С.А. Федчишин; за заг. ред. Н.П. Матюхіної. Харків: Право, 2018, 260с.
2. Науково-практичний коментар до Закону України «Про державну службу»/[О.М. Ярошенко, В.Л. Костюк, Н.О. Мельничук та ін.];м за ред. А.О. Селіванова та М.І.Іншина. 2-ге видання перероблене та доповнене. Харків: Право, 2018, 552с.
3. Федчишин С.А. Дипломатична служба України: організаційно-правові засади: Дис. ... д.ю.н.: 12.00.07. Харків, Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2021, 511с.
4. Москальчук К.М. Конституційне право доступу громадян України до служби в органах місцевого самоврядування: Автореф. дис. ... к.ю.н.: 12.00.02. Одеса, Національний університет «Одеська юридична академія», 2013, 20с.
5. Патронатна служба: підручник/ за заг. ред. Т.О. Коломоєць, В.К. Колпакова. К.: Ін Юре, 2018, 180с.
6. Баранчик П.О. Принципи адміністративного права : Автореф. дис. ... к. ю. н.: 12.00.07. Запоріжжя, ЗНУ, 2012.19 с.
7. Коломоєць Т.О. Патріотизм та служіння українському народу — принцип державної служби: деякі теоретико-правові та нормативні аспекти. *Право України*. 2014. № 3. С. 198-205.
8. Адміністративне право України: підручник/ [П. Діхтієвський, Ю. Вашенко, Н. Задирака, В. Пашинський, В.Клинчук та інші]; за заг.ред. П. Діхтієвського. Київ: «Видавництво Людмила», 2023, 772с.
9. Загальне адміністративне право: підручник / за заг. ред. Р.С. Мельника. – видання друге. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023, 688с.
10. Про державну службу: Закону України від 10 грудня 2015 року. UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
11. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закону України від 07 червня 2001 року. UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14#Text>
12. Пріоритетні напрямки фундаментальних та прикладних наукових досліджень у галузі права: Постанова Загальних зборів НАПрН України від 26.03.2021 р. № 12-21. UPL: https://nals.com.ua/wp-content/uploads/2023/05/priorytet_napriamy.pdf
13. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закону України від 02 травня 2023 року. UPL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text>

Kolomoiets T.O., Kolpakov V.K., Sharaya A.A. PRINCIPLES OF PUBLIC SERVICE: IS IT EXPEDIENT TO DEVELOP A STATUTORY MODEL AMIDST ACCOMPLISHING UKRAINE'S EUROPEAN INTEGRATION ASPIRATIONS?

Novelty. The change in the vectors of our country's foreign and domestic policy, involving the prioritization of European and North Atlantic integration, necessitates updating, incl. the legal framework for the organization and functioning of public service. The borrowing of European legal standards with their adaptation to the real requirements of today's Ukraine, taking into account the peculiarities of domestic law-making and law enforcement, fully covers public service relations, in particular, its legal foundations, which are represented by principles. Emphasizing the need to elaborate the latest scientific basis through relevant strategic legal research, incl. the Europeanization of public service, Europeanization of service law, and the use of such a basis for the updated domestic rulemaking in public service, it is actualized both a thorough doctrinal analysis of the principles of public service and the formation of a modern regulatory model that would be relevant to the state's requests for the elaboration of "new public service", as well as coordination with the general trends in the development of modern legal science, rule-making and law enforcement towards intensifying European cooperation and national laws' adjustment to European analogues. By relying on the available

sources, the paper aims to analyze the state of doctrinal research and statutory regulation of the principles of public law and examine the accomplishment of our state's European integration aspirations – the prerequisite for an option and expediency of formulating a new statutory model of public service principles. The research object is social relations directly related to public service and the regulation of its principles. The research subject is the principles of public service in terms of developing their regulatory model with an emphasis on Ukraine's European integration aspirations. The methodological framework combines both general scientific and specific methods of scientific knowledge, which made it possible to study the relevant phenomenon in dynamics, comprehensively, and at different levels of generalization. The methods are comparative-legal, modeling, forecasting, special-legal, logics, analysis, synthesis, and expert evaluation. Results. Taking into account the European integration vector of our country's development, state-building and law-making processes, the need to significantly update the fundamental provisions of public service, which are based on the principles of the latter, with an emphasis on the implementation of European legal standards, should be considered an urgent component. The principles play the role of a "foundation" for the organization and functioning of the entire diversity of public service, and therefore, require not only their proclamation but also their statutory consolidation at the level of a norm-definition (official definition) and a systematized (as part of a single codified act on public service) statutory consolidation of the list focused on the implementation of European legal standards of public service and consolidation, along with the "traditional" principles of public service (rule of law, legality, patriotism, professionalism, etc.), of the "new" ones (subsidiarity, transparency, efficiency, effectiveness, etc.), the implementation of which is the need of the time and which ensure the relevance of the "foundation" of public service to modern needs. In order to ensure the "quality" of the statutory model of the principles of public service, it is advisable to regulate in a single codified act on public service the list of such principles and the definition of each of them, thereby guaranteeing the effectiveness of law enforcement.

Key words: public service, principles of public service, types of public service, norm-definition, legislation, European integration, doctrine.